

Hva med Hippokrates

Hva med Hippokrates – sier Finn Carling i sin bok om legerollen og det hele mennesket; en bok som taler til meg både som pasient og behandler.

For jeg kjenner den ydmykende opplevelsen av å være pasient, som Carling skriver om. Men som behandler er jeg også opptatt av å være ydmyk overfor oppgaven. Noe som etter min mening er den største forpliktelsen vi har når vi står overfor mennesker i nød. Det å være ydmyk overfor oppgaven, innebærer at vi – all vår kunnskap til tross – alltid vil stå ansikt til ansikt med våre begrensninger. Og når vi som behandlere er nødt til å erkjenne våre begrensninger, er vi også i kontakt med vår hjelpeløshet. Og vi har ikke noe godt forhold til det å være hjelpeløse. Vi tror at det å erkjenne hjelpeløshet vil gjøre oss til dårligere behandlere.

Men det er ikke slik det er. Når vi innrømmer vår hjelpeløshet og våger å være passive, gir vi rom for pasientens egen selvhelende kraft. Slik som jeg opplevde det da jeg tillot passivitet å bli en ressurs, i stedet for noe uønsket.

Det samme gjelder det å innrømme at vi ikke forstår. I filmen Hiroshima, min elskede fortelles det om en fransk journalist som forelsker seg i en japansk mann. Hun tror hun forstår alt det som er å forstå om Hiroshima, men da sier hennes venn: «You will never understand Hiroshima.»

Dette har blitt et kodeord for meg. Hver gang jeg står overfor klienter som presenterer lidelser jeg ikke noen gang har vært i nærheten av å forstå – som tidlige traumer, voldtekt, incest eller mishandling av ulike slag – så sier jeg til meg selv: «You will never understand Hiroshima.»

Men om jeg ikke forstår, innebærer ikke det at jeg behøver å være fjern til problemet. Jeg kan fremdeles være nærværende i forhold til klienten, og det er jeg når min pust og oppmerksomhet er mine viktigste hjelpemidler.

Men det å forholde seg til et medmenneske på denne måten krever at vi må tåle nærheten til oss selv og våre egne følelser. Så derfor må vi alle arbeide for å få bedre

kontakt med vårt eget følelsesliv. Bare da vil vi kunne utvikle oss til virkelig nærværende mennesker, og bidra til å frigjøre klientens mulighet til å lege seg selv. Noe som til syvende og sist burde være målet med enhver behandling.

Bergen

Lise Valla

Kan kvikksølv forårsake Alzheimers sykdom?

Alzheimers sykdom utgjør over halvparten av demenstilfellene over 65 år (1). Sykdommen kan imidlertid begynne i alle aldersgrupper etter 30-årsalderen, og ble derfor tidligere regnet som den viktigste form av presenil demens. Årsaken til Alzheimers sykdom er ukjent. Det har blitt betraktet som sannsynlig at sykdommen skyldes til dels arv, og til dels miljø (1).

Gjennom flere år har amerikanske forskere ved University of Kentucky forsket på Alzheimers sykdom. Forskerne har i tidligere studier i 1986 og 1987 funnet signifikant forhøyede konsentrasjoner av kvikksølv i hjernebarken hos pasienter med Alzheimers sykdom, sammenliknet med en kontrollgruppe. I en nylig publisert undersøkelse (2) konkluderer forskergruppen med at den økede kvikksølvkonsentrasjonen er den viktigste ubalansen de har oppservert. I denne undersøkelsen (2) ble hjerner fra ti pasienter med Alzheimers sykdom (alder 59–93) jevnført med 12 kontroller (alder 59–83). Hjernene ble analysert for konsentrasjonene av 13 metaller ved hjelp av instrumentell neutron aktiveringsanalyse. Det ble bl.a. i hjernebarken hos pasientgruppen funnet signifikant høyere kvikksølvkonsentrasjoner enn hos kontrollgruppen (31,4 mot 17,5 ng/g, frisk vekt basis).

Forskerne angir miljø og amalgamfyllinger som mulige kilder til kvikksølv. Forskerne angir også at man ikke vet om kvikksølv forårsaker Alzheimers sykdom, eller om sykdommen forårsaker at metallet samler seg i pasientenes hjerner.

En annen interessant undersøkelse ble presentert ved kongressen til Federation

of American Societies for Experimental Biology i Atlanta den 21.–25.4.1991. Duhr og medarbeidere (abstrakt 493) presenterte da en undersøkelse hvor de hadde behandlet rotter med uorganisk kvikksølv. Behandlingen førte til en blokkade av tubulinsyntesen i rottens hjernevev. Rottene utviklet dermed de samme biokjemiske forandringer i hjernen som de som gjenfinnes hos pasienter med Alzheimers sykdom. Aluminium, som også er blitt foreslått som årsak til Alzheimers sykdom, gav eksperimentelt ikke disse biokjemiske forandringene. Forskerne konkluderer: «These suggest that certain complexed forms of Hg^{2+} must be considered as a potential source for the etiology of AD.»

Disse undersøkelser indikerer at kvikksølv kan forårsake Alzheimers sykdom. Wenstrup og medarbeidere (2) angir amalgamfyllinger som en mulig kilde til kvikksølv. Amalgambærere blir konstant eksponert for kvikksølv. Ifølge Clarkson og medarbeidere (3), utgjør kvikksølv fra dentalt amalgam det største dosebidrag for befolkningen av uorganisk kvikksølv inkludert metallisk kvikksølv-damp. Svenske forskere (4) har funnet et statistisk signifikant forhold mellom kvikksølvkonsentrasjonene i hjernen hos amalgambærere i relasjon til amalgamfyllingenes antall og størrelse. Årsaken til Alzheimers sykdom er fremdeles ukjent, men man kan ikke se bort fra kvikksølv som en årsaksfaktor i utviklingen av sykdommen.

Grubhei

Geir Bjørklund

Litteratur

1. Kringlen E. Psykiatri. Oslo: Universitetsforlaget, 1982.
2. Wenstrup D, Ehmann WD, Markesbery WR. Trace element imbalances in isolated subcellular fractions of Alzheimer's disease brains. *Brain Res* 1990; 533: 125–31.
3. Clarkson TW, Friberg L, Nordberg GF, Sager P. Biological monitoring of metals. New York: Plenum Press, 1988.
4. Friberg L, Kullman L, Lind B, Nylander M. Kvikksølv i centrala nervsystemet i relation till amalgamfyllningar. *Läkartidningen* 1986; 83: 519–22.